

Ekonomická univerzita v Bratislave
Fakulta medzinárodných vzťahov

Halina Martyniv

**MEDZINÁRODNÉ PRÁVO OBCHODNÉ PRE
EKONÓMOV**

Vydavateľstvo EKONÓM
2010

Autorka©

JUDr. Halina Martyniv, PhD.

Recenzenti

prof. JUDr. Ľudovít Tóth, CSc.

JUDr. Michal Ďuriš, PhD.

Jazyková redaktorka

Mgr. Marianna Mišúrová

Za odbornú stránku textu, korektúru a konečnú verziu publikácie zodpovedá autorka.

Schválené pedagogickou a edičnou komisiou Ekonomickej univerzity v Bratislave v edičnom programe na rok 2010 ako skriptá.

ISBN 978-80-225-2969-3

Predslov

Medzinárodné právo obchodné je súbor právnych noriem, ktoré upravujú obchodnoprávne vzťahy s cudzím, medzinárodným prvkom. V našich podmienkach ide o úplne novú právnu a pedagogickú disciplínu, ktorá sa na väčšine právnických fakúlt na Slovensku vyučuje v rámci medzinárodného práva súkromného. Avšak v súčasnosti úloha medzinárodného obchodu pre každý štát je dôležitá a nezastupiteľná. Hospodársky úspech každého štátu je založený na zahraničnom obchode. Žiadnemu štátu sa nepodarilo vytvoriť zdravú ekonomiku izolovane od svetového ekonomického systému. Obchod tvorí 80 % celého objemu medzinárodných hospodárskych vzťahov.

Napriek tomu, že slovenský a český akademický knižný trh zaznamenal nové prírastky učebníc práva medzinárodného obchodu a medzinárodného práva súkromného, ani jedna z nich neponúka komplexný pohľad na právnu úpravu obchodných vzťahov súkromnoprávnej povahy. Uvedené reflektuje ambíciu, nielen v rovine pedagogickej, ale aj v rovine vedecko-výskumnej, plnohodnotne preklenúť nedostatok a nadviazať na aktuálne zahraničné vedecké trendy, v rámci ktorých medzinárodné právo obchodné tvorí prirodzenú súčasť etablovaných pedagogických a vedných disciplín.

Učebná pomôcka je rozdelená na šesť častí. Prvá časť definuje pojem, predmet a pramene medzinárodného práva obchodného. Zároveň v prvej časti sú charakterizované subjekty medzinárodných obchodných vzťahov, metódy a spôsoby právnej úpravy obchodnoprávných vzťahov s medzinárodným prvkom. Druhá časť skrípt je venovaná charakteristike subjektov medzinárodného práva obchodného. Metóde úpravy obchodnoprávných vzťahov s cudzím, medzinárodným prvkom je venovaná tretia časť predmetného učebného textu. Štvrtá časť skrípt obsahuje právnu úpravu záväzkových vzťahov s dôrazom na kúpnu zmluvu. V predmetnej časti sú charakterizované najdôležitejšie medzinárodnoprávne akty upravujúce kúpnu zmluvu. Piata časť učebnej pomôcky charakterizuje riešenie sporov prostredníctvom rozhodcovského konania. Medzinárodné právo procesné upravuje šiesta časť predmetných skrípt.

Autorka

OBSAH

ÚVOD.....	7
1 POJEM, PREDMET A PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA OBCHODNÉHO	10
1.1 POJEM A PREDMET MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA OBCHODNÉHO	10
1.2 PRAMENE MPO	15
1.2.1 Medzinárodné zmluvy.....	15
1.2.2 Normy európskeho práva	16
1.2.3 Vnútroštátne právne predpisy	20
1.2.4 Ostatné pramene MPO.....	21
2 SUBJEKTY MEDZINÁRODNÝCH OBCHODNÝCH VZŤAHOV	24
2.1 ŠTÁT.....	24
2.2 FYZICKÁ OSOBA.....	26
2.2.1 Fyzická osoba – podnikateľ.....	28
2.3 PRÁVNICKÁ OSOBA.....	29
2.3.1 Podnikanie zahraničných osôb na území SR.....	37
3 METÓDY PRÁVNEJ ÚPRAVY OBCHODNOPRÁVNÝCH VZŤAHOV S CUDZÍM PRVKOM..	41
3.1 PRIAMA A NEPRIAMA (KOLÍZNA) METÓDA PRÁVNEJ ÚPRAVY VZŤAHOV S CUDZÍM PRVKOM.....	41
3.2 KOLÍZNA NORMA	43
3.2.1 Delenie kolíznych noriem.....	44
3.3 HRANIČNÉ URČOVATELE	46
4 ZÁVÄZKOVÉ VZŤAHY V MEDZINÁRODNOM PRÁVE OBCHODNOM.....	52
4.1 ZÁVÄZKOVÝ ŠTATÚT	52
4.1.1 Autonómia vôle strán	52
4.2 DEFINÍCIA A ŠTRUKTÚRA ZMLUVY V MEDZINÁRODNOM PRÁVE OBCHODNOM.....	54
4.2.1 Štruktúra zmluvy v medzinárodnom práve obchodnom.....	55
4.3 DOHOVOR OSN O ZMLUVÁCH O MEDZINÁRODNEJ KÚPE TOVARU Z ROKU 1980.....	67
4.3.1 História vzniku a sféra aplikovateľnosti Viedenského dohovoru	67
4.3.2 Proces vzniku medzinárodnej kúpnej zmluvy	70
4.3.3 Obsah medzinárodnej kúpnej zmluvy	76
4.3.3.1 Povinnosti predávajúceho.....	76
4.3.3.2 Povinnosti kupujúceho	79
4.3.4 Právne následky porušenia povinností kupujúcim a predávajúcim.....	81
4.3.4.1 Sekundárne povinnosti kupujúceho	85
4.4 PRÁVNA ÚPRAVA KÚPNEJ ZMLUVY PODĽA SLOVENSKEHO PRÁVNEHO PORIADKU	89
4.5 ZÁSADY MEDZINÁRODNÝCH OBCHODNÝCH ZMLÚV- UNIDROIT	92
4.6 INCOTERMS	107
4.7 KOLÍZNA ÚPRAVA VYBRANÝCH ZÁVÄZKOVÝCH VZŤAHOV	110
4.7.1 Zmluva o dielo.....	110
4.7.2 Zmluvy o doprave.....	112
4.7.3 Príkazné a im podobné zmluvy.....	114
4.7.4 Zmluvy o obchodnom zastúpení a o sprostredkovaní.....	115
4.7.5 Zmluvy o viacstranných výmenných obchodoch.....	116
4.7.6 Iné zmluvy	117
5 ROZHODCOVSKÉ KONANIE V MEDZINÁRODNOM OBCHODE.....	118
5.1 PRÁVNA ÚPRAVA ROZHODCOVSKÉHO KONANIA	119
5.2 VÝHODY ROZHODCOVSKÉHO KONANIA	121

5.3	ROZHODCOVSKÁ ZMLUVA	124
5.4	OBCHODNÁ ARBITRÁŽ	126
5.5	ZRUŠENIE ROZHODCOVSKÉHO ROZSUDKU	128
5.6	UZNANIE A VÝKON ROZHODCOVSKÝCH ROZSUDKOV	129
6	MEDZINÁRODNÉ PRÁVO PROCESNÉ.....	130
6.1	PREDMET MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA PROCESNÉHO.....	131
6.2	PRAMENE MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA PROCESNÉHO.....	132
6.3	PRÁVOMOC SLOVENSKÝCH SÚDOV V OBCHODNÝCH SPOROCH S CUDZÍM, MEDZINÁRODNÝM PRVKOM 134	
	KONFLIKT SÚDNYCH PRÁVOMOCÍ	134
6.4	PRÁVOMOC SLOVENSKÝCH SÚDOV V OBCHODNÝCH SPOROCH SPADAJÚCICH POD PRÁVO EÚ	136
6.5	PRÁVOMOC SLOVENSKÝCH SÚDOV V OBCHODNÝCH SPOROCH SPADAJÚCICH DO OBLASTI KLASICKÉHO MEDZINÁRODNÉHO PRÁVA SÚKROMNÉHO.....	139
6.6	VYŇATIE Z PRÁVOMOCI SLOVENSKÝCH SÚDOV	141
6.7	POSTAVENIE CUDZINCŮV V KONANÍ	143
6.8	PRÁVNA POMOC V STYKU S CUDZINOU	144
6.9	UZNANIE A VÝKON CUDZÍCH ROZHODNUTÍ.....	146
7	POUŽITÁ LITERATÚRA:.....	148
	PRÍLOHY:.....	150
	PRÍLOHA Č. 1 - DOHovor OSN O ZMLUVÁCH O MEDZINÁRODNEJ KÚPE TOVARU Z ROKU 1980	150
	PRÍLOHA Č. 2- NARIADENIE RADY (ES) Č. 44/2001	172
	PRÍLOHA Č. 3- ZÁKON ČÍSLO 244/2002 Z. Z. O ROZHODCOVSKOM KONANÍ.....	193

ÚVOD

Medzinárodný obchod je najstaršou formou medzinárodných hospodárskych vzťahov. Existoval pred sformovaním svetového hospodárstva a je jeho bezprostredným predchodcom. V období po druhej svetovej vojne sa začali uskutočňovať dve iniciatívy liberalizácie medzinárodného obchodu. Prvá z nich bola koncipovaná na základe čo najširšej mnohostrannej medzištátnej spolupráce. Druhá - v užšom rámci európskeho regiónu, ktorý sa rozhodol pre model integrácie.

V roku 1948 vstúpila do platnosti Všeobecná dohoda o clách a obchode (GATT-General Agreement on Tariffs and Trade), ktorá bola prvou z uvedených iniciatív, ktoré odštartovali proces liberalizácie medzinárodného obchodu, ktorý v priebehu druhej polovice 20. storočia vyústil do založenia Svetovej obchodnej organizácie.

S odstupom jedného desaťročia začal súčasne prebiehať autonómny proces liberalizácie medzi pôvodnými šiestimi európskymi štátmi s počiatočnou podporou Spojených štátov amerických (tzv. Marshallov plán). Obidve iniciatívy, GATT a Európske spoločenstvo, mali v čase založenia spoločný cieľ - oslobodenie medzinárodného obchodu od prekážok. Napriek tomu, že sa veľmi rýchlo medzi nimi vytvorila úzka komunikácia, skoro sa ukázalo, že ich vzájomný vzťah je vzťahom vzájomnej kontradikcie.

Historický exkurz do oblasti medzinárodných obchodných stykov pozostáva z troch vývojových etáp vnútroštátneho obchodného zákonodarstva. V prvej etape v stredoveku bolo obchodné právo známe ako *lex mercatoria* a predstavovalo súhrn právnych pravidiel a obchodných zvyklostí všeobecne používaných vo vtedajších medzinárodných prístavoch a v bežnom obchodnom styku medzi rôznymi obchodnými subjektmi. Druhá etapa vývoja obchodného práva je charakterizovaná včleňovaním existujúcich obchodných obyčají a zvyklostí do vnútroštátnych právnych poriadkov štátnych útvarov, ktoré vznikali po rozklade feudálneho zriadenia. „Vrcholom“ vnútroštátnej právnej úpravy obchodného práva v tomto období boli vo Francúzsku *Code de Commerce* (1807), v Nemecku *Allgemeine Handelsgesetzbuch* (1861) a vo Veľkej Británii inkorporovanie obchodných zvyklostí do *common law*. Tretia, súčasná etapa odráža stabilizáciu, ďalší rozvoj tradičných inštitútov obchodného styku a ich „modernizáciu“ ako určitú reakciu na vývoj vedy a techniky.

Vývoj medzinárodných obchodných stykov medzi jeho subjektmi vždy závisel od celkového rozvoja a stabilizácie pravidiel medzinárodného práva, ktoré v jednotlivých historických obdobiach poskytovali priestor aj na rozvoj týchto stykov. V niektorých

prípadoch sa všeobecné inštitúty medzinárodného práva stali základom na tvorbu špecializovaných inštitúcií práva medzinárodného obchodu.

Charakteristickou povahou právnej úpravy medzinárodného obchodu v súčasnosti je tendencia k harmonizácii a unifikácii. Potreba ďalšieho rozvoja medzinárodnej hospodárskej spolupráce zvyšuje úsilie o prekonanie rozdielov v právnych úpravách medzinárodného práva obchodného jednotlivých štátov s cieľom vytvoriť jednotnú úpravu vecných, kolíznych a procesných noriem. K tomuto procesu významne prispieva prehlbujúca sa európska integrácia.

Medzinárodná unifikácia právnych predpisov niektorých štátov prostredníctvom prijatia medzinárodných aktov sa líši od zmien vnútroštátneho právneho poriadku. Unifikácia má za následok nielen jednoduché zmeny vo vnútroštátnom právnom poriadku, ale zmeny v podobe prijatia v niektorých štátoch rovnakých, textovo zhodných právnych noriem.

Ak sa budeme venovať konkrétne medzinárodnej unifikácii obchodného práva, pod týmto fenoménom rozumieme vypracovanie spoločných alebo jednotných noriem a pravidiel úpravy najmä súkromných obchodných vzťahov pre viaceré štáty. Cieľom predmetnej unifikácie je lepšie právne zabezpečenie medzinárodného obchodného obratu v súkromnoprávnej sfére prostredníctvom odstránenia zbytočných ťažkostí pri určení, ktoré vnútroštátne právne normy sa použijú v konkrétnych prípadoch a na dosiahnutie väčšej istoty v týchto vzťahoch.

Prvou mnohostrannou inštitúciou, ktorá bola vytvorená s cieľom vypracovať jednotné súkromnoprávne normy bola prvá Haagska konferencia pre medzinárodné právo súkromné.

Chronologicky po Haagskej konferencii nasledujúcou medzinárodnou organizáciou, ktorá sa zaoberala unifikáciou súkromného práva, bol Medzinárodný inštitút unifikácie súkromného práva UNIDROIT, založený ako medzivládna organizácia, v Ríme v roku 1926.

Významnou akciou unifikácie a harmonizácie medzinárodného práva obchodného bolo založenie v roku 1966 v dôsledku rezolúcie Valného zhromaždenia OSN – Komisie OSN pre medzinárodné právo obchodné – UNCITRAL (United Nation Commission on International Trade Law), ktorá je orgánom Valného zhromaždenia OSN.

V rámci medzinárodných obchodných vzťahov vzniká široká skupina vzťahov, ktoré prekračujú hranice jedného štátu, sú upravované právnymi normami a je veľmi ťažké jednoznačne definovať pojem medzinárodné právo obchodné.

Medzinárodné obchodné vzťahy sú realizované na troch rovinách:

- v rovine vzťahov medzi štátmi alebo medzinárodnými organizáciami,

- v rovine vzťahov medzi štátom a subjektmi realizujúcimi zahraničnoekonomickú činnosť,
- v rovine vzťahov medzi obchodníkmi z rôznych štátov¹.

V predmetnom učebnom texte sa sústreďíme na skupinu právnych vzťahov, ktoré sa realizujú na úrovni obchodníkov z rôznych štátov, ako subjektov súkromného práva, a vzťahy vznikajúce medzi štátom a subjektmi realizujúcimi zahraničnoekonomickú činnosť. Je to z toho dôvodu, že obchodné vzťahy, ktoré vznikajú medzi štátmi navzájom alebo medzi štátom a medzinárodnou organizáciou, sú predmetom medzinárodného ekonomického práva.

---

¹ Ďuriš, M.- Števček, M.: *Základy medzinárodného práva obchodného pre ekonómov*. Vydavateľstvo EKONÓM, 2005, s. 7.